

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2016/17:1

Torsdagen den 15 september

---

§ 1 Informellt möte mellan de 27 stats- och regeringscheferna **Statsminister Stefan Löfven** **Information inför informellt möte mellan de 27 stats- och regerings-** **cheferna den 16 september 2016**

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag hälsar EU-nämnden välkommen åter efter sommaren. Det här första mötet för hösten är ett samråd med statsministern inför det informella toppmötet i Bratislava. Välkommen, Stefan Löfven!

Vi börjar som vanligt med att statsministern får ordet, och sedan får alla partier göra inlägg. Vi tar det i en runda då man gör ett huvudinlägg, och de partigrupper som har mer än en ledamot vid bordet får möjlighet att komplettera. Alla runt bordet får alltså en möjlighet att yttra sig.

Anf. 2 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru ordförande och ledamöter av EU-nämnden! Stats- och regeringscheferna för de 27 medlemsländerna kommer att mötas informellt i morgon i Bratislava för att diskutera framtidsfrågor för EU. Storbritannien kommer inte att delta vid detta möte, och några skriftliga slutsatser kommer inte att antas. Däremot väntas ordförande Tusk direkt efter mötet redogöra för vad som har avhandlats.

Förutsättningarna för den framtida relationen mellan EU och Storbritannien ska inte diskuteras, vare sig processen eller sakfrågor. Klart är dock att förhandlingarna med Storbritannien kan inledas först när britten anmält sin avsikt om utträde.

Indirekt kommer naturligtvis den brittiska folkomröstningen ändå att påverka diskussionerna i Bratislava. Resultatet blev en väckarklocka för oss alla och visade vikten av att nu ha en diskussion om EU-samarbetets långsiktiga utveckling – hur vi kan stärka vår förmåga att hålla ihop, utvecklas och ta ansvar.

EU står inför många och svåra utmaningar, men ändå går också EU-arbetet framåt på många områden. Vi måste ta vara på och bygga vidare på de här positiva aspekterna när vi nu går in i diskussionen om inriktningen på det framtida EU-samarbetet.

För regeringen är det viktigt att EU står enat. Nu är inte tid för fördragsförändringar eller mer överstatlighet, utan vi behöver kort och gott ett EU som fungerar och som levererar i de frågor som människor förväntar sig.

Av alla de områden där våra medborgare räknar med att vi levererar vill regeringen särskilt prioritera följande: För det första fler och bättre jobb, en djupare och mer rättvis inre marknad med fokus just nu på tjänster och digitalisering och en progressiv handelspolitik. Det bidrar till en hållbar tillväxt. Det bidrar också till en ökad sysselsättning och en mer konkurrenskraftig europeisk ekonomi. Den ekonomiska och den sociala utvecklingen måste gå hand i hand för att det ska vara hållbart. Tillväxt och goda arbetsvillkor förstärker varandra.

Vi måste arbeta vidare med att främja kvinnors deltagande på arbetsmarknaden, liksom att göra mer för att minska arbetslösheten, framför allt för de unga. Att underlätta ungdomars rörlighet, bland annat genom studentutbyte, är ett bra sätt att rusta för framtiden.

För det andra är det viktigt med en ambitiös klimat- och miljöpolitik. EU måste fortsätta att vara ledande i kampen mot klimatförändringarna. En hög ambition är en förutsättning för en hållbar framtid för vår planet, och klimatavtalet från i Paris i december bör ratificeras av hela EU så fort som möjligt. Regeringen avser att i oktober lägga fram en proposition till riksdagen för Sveriges godkännande av Parisavtalet.

En biobaserad och cirkulär ekonomi innebär inte bara ökad resurs-effektivitet och minskad påverkan på vår miljö och vårt klimat. Den bidrar samtidigt till nya affärsmöjligheter och ökad sysselsättning.

Det tredje området som prioriteras är en union som tar ett gemensamt ansvar för flyktingar. Det är positivt att det går fort framåt i arbetet för en förstärkning av EU:s yttre gränser. Vi behöver fortsätta att stödja berörda medlemsländer för att kunna upprätthålla den yttre gränsen. Jag välkomnar nu att EU fokuserar mer på hur vi bättre kan åstadkomma en säker och reglerad invandring med hjälp av den gemensamma utrikespolitiken, handel och bistånd. Det handlar både om att bygga starkare och mer välmående samhällen och om förbättrat samarbete om återvändande.

För att EU inte återigen ska stå lika handlingsförlamat som under den mest akuta flyktingkrisen förra året är det nödvändigt att vi får ett mer enhetligt asylsystem på plats inom EU. Alla medlemsstater ska ta sin del av ansvaret för mottagande av asylsökande, och en förutsättning för det är att alla medlemsstater har ett mottagningssystem med tillräcklig kapacitet, en rättssäker asylprocess, en likvärdig bedömning av skyddsbehov och vissa grundrättigheter kopplade till skyddsbehovet.

Utöver de här tre övergripande prioriteringarna behöver EU ett starkt och samlat agerande för ökad säkerhet både inom och utanför EU. Den senaste tiden har vi skakats av några allvarliga terrordåd och en alltmer osäker omvärld. Europas medborgare ska kunna känna sig trygga. En av våra viktigaste uppgifter framöver kommer att vara att stärka samarbetet inom just det området.

För att hantera grundorsakerna till våld och extremism behövs mer och bättre samarbete mellan medlemsländerna och ett utökat informationsutbyte.

Det är angeläget att nu följa upp arbetet med den globala strategin som EU:s höga representant Federica Mogherini har tagit fram. Ett grannskap i både öst och syd som präglas av demokrati, stabilitet och ekonomisk tillväxt är viktigt för EU. Regeringen vill se en fortsatt utveckling av EU:s civila och militära krishanteringsförmåga. Däremot är vi tydliga med att vi inte stöder tankarna på en europeisk armé.

Som grund för allt arbete i Europeiska unionen är det viktigt att värna våra grundläggande värden och rättigheter. EU ska vara en aktiv kraft för mänskliga rättigheter, rättsstaten och demokrati. Det gäller såväl internt som externt.

Fru ordförande! Vi behöver också bli betydligt bättre på att berätta om och involvera fler i EU-arbetet. Regeringen kommer därför att verka för en ökad delaktighet i EU-arbetet på hemmaplan. Den vägen skapar inte bara ökad legitimitet för de beslut som fattas, utan vi får dessutom fler och säkert ännu bättre förslag på vad EU kan göra bättre.

Bratislavamötet blir det första tillfället för oss stats- och regeringschefer att samlat diskutera EU:s framtid efter den brittiska folkomröstningen. Det är alltså ett informellt samtal där inga beslut ska fattas. Jag räknar med att Europeiska rådet kommer att återkomma till framtidsfrågorna med en viss regelbundenhet framöver och att vi kommer att få flera möjligheter att diskutera dem också här i framtiden.

Anf. 3 MARIE GRANLUND (S):

Fru ordförande! Jag vill tacka statsministern för redogörelsen inför det här informella mötet i Bratislava.

Viktigt att diskutera är just, som statsministern har redogjort för, att vi står inför väldigt stora utmaningar. Det handlar om migration, det handlar om terrorism, det handlar om jobben och inte minst också om brexit. Det är mot bakgrund av detta som vi nu kan se utspel från olika länder och olika konstellationer om vad man vill driva på för.

Jag tror att det är viktigt, som statsministern också har varit inne på, att ha lite is i magen nu och avvakta gällande hur britererna vill lösa de här problemen och vad de vill i kommande förhandlingar – självklart med grundsatsen att vi vill ha goda förbindelser med Storbritannien. Men de måste själva göra sitt eget jobb i den här frågan.

Jag tror också att det är viktigt att man inte bara lamslås, om man kan säga så, av brexit utan att man också tittar på andra frågor. Jag kan bara instämma i den uppräknings som statsministern gjorde. Jobben är otroligt viktiga, och ungdomsarbetslösheten är katastrofal på många ställen i Europa. Att lyfta de sociala frågorna är viktigt, och det är också på gång. När det gäller miljö- och klimatfrågorna är det långt ifrån klart efter Paris, för man måste ju hela tiden gå vidare.

Sedan handlar det om migration och om att faktiskt genomföra det som vi redan har beslutat i stället för att bara springa vidare. Då kan vi få till stånd en rättvis fördelning i Europa.

Det är de framtidsfrågor som vi måste ta tag i för att det ska fungera. Jag önskar statsministern lycka till på mötet.

Anf. 4 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Fru ordförande! Jag vill tacka statsministern för redogörelsen.

Det är onekligen ett mycket speciellt toppmöte som statsministern åker på i morgon. Ni möts i ett läge där det europeiska samarbetet inom unionen står inför sin största kris någonsin. Det största icke-eurolandet Storbritannien har röstat för att lämna EU. Det är ett land som också har varit Sveriges främsta allierade.

EU har en migrationskris där medlemsstaterna talar om solidariskt ansvar men i verkligheten levererar väldigt lite.

Vi har en finanskris där länder som Spanien och Grekland återkommande bryter mot budgetreglerna.

Vi ser en mycket hög ungdomsarbetslöshet, framför allt i Sydeuropa. Det skapar utanförskap som leder till motsättning och spänningar.

Vi lever i en orolig värld med terrorhot och attentat i Europa, och det mycket viktiga frihandelsavtalet med USA ser ut att gå i stå.

Jag har uppfattat att statsministern tidigare har sagt att ett socialt Europa är den främsta svenska prioriteringen. Jag anför att problemen är större än att lösningen för Europa ligger i att bygga mer överstatlighet genom en social pelare. Utmaningen för statsministern och hans kollegor är nu att visa ledarskap. Ni behöver komma fram till hur vi bäst samarbetar inom unionen för att skapa framtidstro för människor. Vi medborgare måste se resultat. Fattade beslut måste göra skillnad.

Grunden för allt EU-samarbete på olika områden är en stabil ekonomisk utveckling. Vi måste skapa tillväxt och jobb. En god och konkurrenskraftig ekonomi är basen för alla områden där EU samarbetar. Likaså är ett effektivt EU en viktig faktor för att medlemsstaternas ekonomier ska vara konkurrenskraftiga på en global marknad. Det är just denna grund som EU-samarbetet har tappat bort de senaste åren.

Därför var det faktiskt en aning oroväckande att lyssna på kommissionens ordförande Juncker i går när han presenterade vad kommissionen ska fokusera på det närmaste året. Alla brister som man ser inom unionen ska kompenseras med en ny institution, ett nytt projekt, en ny fond, en ökad EU-budget eller en ny EU-tjänst.

Vi har ett mycket gediget sammanflätat samarbete i dag inom unionen. Vissa delar är mellanstatliga och andra överstatliga. Vi kan lösa EU:s dilemman inom de ramar vi redan har. Vi behöver inte hela tiden uppfinna något nytt inom unionen.

Vi moderater menar därför att tillväxt och jobb nu måste prioriteras i den ekonomiska politiken. Dit kommer vi genom sunda statsfinanser, en bättre fungerande inre marknad, minskad byråkrati, mer frihandel och en tro på människans inneboende kraft. Varje EU-land måste bättre ta ansvar för sunda statsfinanser och genomföra viktiga strukturreformer på nationell nivå. Det är när EU:s länder tar ansvar för sina nationella ekonomier som det skapas tillväxt, trygghet och framtidstro.

Inom EU behöver vi fortsätta för att skyndsamt driva på för fördjupning och effektivisering av den inre marknaden med exempelvis implementeringen av energiunionen och en inre digital marknad.

Vi anser att regeringen har fel fokus när den vill se mer samarbete på nya områden. Att regeringen nu vill inrätta en social pelare och koncentrera sig på sociala frågor är ett lite för snävt fokus i det läge unionen befinner sig.

EU måste möta framtidens migrationsströmmar mycket bättre. Vi måste värna EU:s yttre gräns, för på den vilar Schengensamarbetets överlevnad. Vi måste veta vilka som befinner sig inom territoriet och beivra gränsöverskridande organiserad brottlighet.

EU-budgetens utformning och användning kommer att sättas under press nu när Storbritannien lämnar unionen. Sverige måste här driva på för en reformerad EU-budget. Sverige måste hålla i takt pinnen och hålla i prioriteringarna vid ett brittiskt utträde så att vårt bidrag till EU-budgeten inte ökar. Det är viktigt att svenska skattebetalare, som redan är netto-

betalare, inte får bära en ytterligare börda.

I dessa diskussioner måste Sverige vara drivande för ett tydligt samband mellan länder som tar ansvar för problem som hela unionen möter och länder som väljer att överge gemensamma åtaganden och regler. Denna typ av samband mellan åtaganden inom unionen och det ekonomiska stöd man får som land måste bli tydligare.

Sverige måste naturligtvis också skapa allianser inom EU med lika-sinnade i prioriterade frågor i det läge då vi med Storbritannien förlorar en av våra starkast allierade. Vårt inflytande i EU:s framtid är beroende av att vi skapar nya allianser med exempelvis de nordisk-baltiska länderna för att skapa inflytande.

Speciellt oroliga blev vi i går när vi fick höra att kommissionen vill luckra upp stabilitetspaktens regler. Det skulle i förlängningen betyda att svenska skattebetalare får betala euroländernas ekonomiska kriser. Än mer oroad blir man när man ser att kommissionens inriktning hyllas av företrädare för den svenska regeringen och av ledande socialdemokratiska företrädare i Europa.

Jag har därför några frågor, fru ordförande. Vi i Moderaterna är intresserade av att få höra hur statsministern ser på dessa planer att överge tron på sunda statsfinanser inom unionen. Anser statsministern att det är rätt väg framåt? Hur ska en svag ekonomisk union utan konkurrenskraft gentemot omvärlden, med utbredd utanförskap och parallellsamhällen klara av att axla de gränsöverskridande problem inom unionen som verkligen behöver lösas? Har statsministern tillräckligt med allianser i Europa för att säkerställa att EU inte går åt fel håll rörande handel, överstatlighet och svällande budget?

När det gäller idéerna om stärkt samarbete på försvarsområdet som kommissionen i går presenterade vore det mycket värdefullt att höra vad Sveriges regering anser om det och hur Sveriges regering avser att arbeta mot förslaget.

Anf. 5 JOHNNY SKALIN (SD):

Fru ordförande! Det är uppenbarligen en spännande tid vi lever i. I och med att ett så stort medlemsland som England nu valt att genom en folkomröstning lämna Europeiska unionen känns det som att man från Europeiska unionen helt plötsligt har tappat framtidstron för detta enorma unionsbygge som hittills lett till en enorm maktöverföring från de lokala parlamenten och församlingarna till EU och Bryssel.

Jag är lite förvånad över paralyseringen och rädslan från EU:s sida. Jag förstår inte vad man är så rädd för. Vi har ett stort land som nu lämnar EU, och det kommer att få stora återverkningar inom den europeiska union som blir kvar. Det är helt klart. Men jag tycker också att känslan för det land som nu lämnar EU, Storbritannien, är överdriven. EU och de enskilda parlamenten har ändå möjlighet att göra det bästa av situationen.

Vill man bara möta situationen på bästa sätt och svara på frågor på det bästa sätt man kan ser jag inte något problem. Storbritannien är absolut en stor spelare, men om vi öppnar oss och möter Storbritannien halvvägs behöver detta inte innebära någon förlust alls för Europa ur ett ekonomiskt hänseende.

Om man däremot har intresse av att bygga ett Europa av federala stater, en federalisering, där man hela tiden överför ytterligare makt är det

såklart ett stort problem. Det är i den kontexten som i varje fall jag ser på det som president Juncker läste upp i Bryssel i går.

Lyssnar man dessutom på statsministern här känns det som att man vill omfamna en lite mer passiv hållning men samtidigt flytta fram positionerna. Juncker vill flytta fram positionerna mycket mer än vad statsministern tycks vilja göra.

Statsministern säger att vi ska ha ett samlat agerande för att öka säkerheten och stärka samarbetet för säkerhet. Samtidigt har vi en EU-kommission som tycks omfamna idén om att fortsätta federaliseringsbygget. Vi ska till och med bygga upp en EU-armé på europeiskt plan.

Jag vill få en försäkran från statsministern om att detta inte kommer att ske och att Sverige aldrig kommer att ställa upp på en EU-armé. En sådan är förstås ett logiskt steg i ett federationsbygge där man vill bygga en enhetsstat med europeiska mått.

I Junckers uttalande är det precis detta det handlar om. Han säger i ett långt tal att hans vision är att ena Europa och att skapa ett enhetligt Europa som ska stå starkt mot omvärlden genom att fortsätta federaliseringsprocessen. Jag tar avstånd från den tanken.

Det som en gång byggde Sverige och Europa starkt var inte ett federationsbygge utan snarast enskilda starka demokratier som samarbetade över landgränserna. Det är det som en gång byggde Europa starkt. Det är inte EU.

EU har tvärtom byggt upp ett ekonomiskt system med en valuta som har skapat olika förutsättningar för olika länder. Det har gynnat framför allt Tyskland och de norra länderna och missgynnat de sydliga länderna.

Juncker tycker att det är bra att man bygger upp ett sådant system eftersom det sänker räntekostnaderna för de lån som de sydliga länderna tvingas ta – just för att man har en penningpolitik som inte är synkron med den ekonomiska utvecklingen i Sydeuropa.

Att i det läget tala om att vi ska fortsätta denna utveckling och stärka den ekonomiska och sociala utvecklingen, som statsministern säger, är något jag tar avstånd från. Det är precis det här som skapar den kris som man från EU:s sida säger sig ha en lösning på genom att sänka räntan och sänka utgifterna.

Det är inte fullt så enkelt. Tvärtom är det mycket mer komplicerat. Därför står Europa och stammar vad gäller ekonomisk utveckling och arbetslöshet, även om arbetslösheten minskar något i EU. Men den minskar från en väldigt hög nivå och på grund av att EU byggt upp ett system som inte fungerar.

Storbritannien har insett detta, och flera andra länder är på god väg att också inse det. Jag tycker att vi ska omfamna den utvecklingen. Vi ska titta på vad dessa länder ser för problem. Vad ser vi för problem? Hur går vi vidare tillsammans genom ett samarbete mellan öppna och fria medlemsstater i stället för att fortsätta i den utveckling vi har nu?

Statsministern nämnde också att vi ska fokusera på jobbmarknad och jobbpolitik. Absolut, jag ser gärna en fördjupad inre marknad. Men på vilket sätt gynnar det svenska ungdomar att Sverige finansierar ungdomsarbetslösheten i Spanien och Portugal i stället för att lägga pengarna på arbetsmarknadsåtgärder för våra svenska ungdomar? Jag vill att statsministern svarar på detta.

Det finns mycket att säga om detta, och det är stora frågor. Det är en intressant tid vi lever i. Jag tycker att det finns alla möjliga goda förutsättningar för att vi ska kunna ta oss vidare tillsammans i ett enat Europa, utan den överstatlighet som president Juncker förordar.

Jag vill höra från regeringen om man tar avstånd från en fortsatt utveckling mot en federationsmakt i EU. Jag vill också höra ett svar på Moderaternas fråga om regeringen kan tänka sig att stoppa ytterligare utökade EU-avgifter. Det är faktiskt något som vi i Sverige fortfarande har makt att själva bestämma över.

Jag vill påminna om att jag inför det förra beslutet om att anta en långtidsbudget på EU-nivå tog upp frågan. Inte ett enda parti i Sveriges riksdag stod på vår sida. Nu tycks dock Moderaterna stå på vår sida i denna fråga. Då tänker jag att det kanske finns en möjlighet för oss att enas inom hela Sveriges riksdag att förhoppningsvis minska EU-avgifterna eller åtminstone inte öka dem mer. Att föra en sådan fråga framåt skulle åtminstone jag se väldigt positivt på.

Anf. 6 ORDFÖRANDEN:

Innan jag ger ordet till statsministern att svara så här halvvägs ned på talarlistan vill jag lämna några kommentarer för Miljöpartiets räkning.

Först och främst välkomnar vi, precis som Socialdemokraterna, att statsministern är tydlig inför mötet och att han tänker åka dit med en tydlig svensk vision om att EU är ett viktigt samarbete för Sverige, att EU nu måste fokusera på att det samarbetet fungerar och inte ta på sig en massa nya stora uppgifter eller mer överstatlighet. Jag är glad för denna tydlighet från statsministern och ännu mer över att Sverige inte kan acceptera en europeisk armé.

Men vi måste också titta på vad EU bör göra och att Sverige kan spela en viktig roll i den svåra tid som EU-samarbetet är inne i. Sverige är ett land som haft Storbritannien som en nära allierad vad gäller synen på EU-arbetet, ett arbete där det är viktigt att medlemsländerna är basen, där vi kan ge stöd till medlemsländerna i en god utveckling och att se att vi är beroende av varandra i den globaliserade värld vi har. Vi har mycket gott av att samarbeta med varandra. Hur föder vi goda samarbeten?

Vi ser detta inte minst i miljö- och klimatfrågorna där vi aldrig skulle klara uppgifterna utan ett gott samarbete. EU har där haft en enorm betydelse för det globala arbetet. Jag välkomnar att regeringen nu är tydlig med att Sverige drar sitt strå till stacken i det lite svåra pusslet att formellt anträda Parisavtalet och få det i bruk.

När det gäller den svåra migrations- och flyktingsituationen i världen är jag väldigt glad över att statsministern särskilt nämnde behovet av att EU jobbar tillsammans för att bygga stabila samhällen runt om i världen och att man fortsätter vara en stark utrikesaktör i den meningen att vi behöver stabila samhällen runt omkring Europa och runt omkring i världen. Vi kan aldrig låta frågan om flyktingkrisen fokuseras på flyktingar som har tagit sig till Europa. Den krisen måste ha sitt fokus vid roten, det vill säga vid de våldsamheter, terrorhandlingar och krig som förs runt omkring.

Jag vill här ställa en fråga: På vilket sätt bedömer du, Stefan Löfven, att du får en lägesbeskrivning på mötet? Vi har ett försök till en begynnande väg – ett sakta staplande – mot en förhoppningsvis kommande

fredsprocess i Syrien. På vilket sätt kommer EU att kunna bidra i de delar där EU-samarbetet verkligen behövs? Jag vet att Sverige nu trycker på hårt i allianser för de styrkor som Sverige har, inte minst inom det humanitära arbetet. Men även tillsammans i EU måste vi finnas som en aktör. Där vill jag gärna höra vad du har för förhoppningar inför mötet om vilka steg som kan tas.

Det är en oerhört viktig tid vi står i just nu när det gäller Syrienkonflikten, och EU får inte bara fokusera inåt och titta på sina egna interna angelägenheter. Det vore ett stort misstag.

Därmed lämnar jag ordet till statsministern för några kommentarer och därefter är det dags för övriga fyra partier.

Anf. 7 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru ordförande! Först vill jag säga till Marie Granlund att jag delar hennes uppfattning om att man ska avvakta och ha lite is i magen. Därför sa jag med anledning av brexit att Storbritannien nu behöver lite tid att fundera över hur man själv ser på detta förhållande i framtiden. De behöver den tiden, för brexitsidan hade inte en aning om vad man skulle göra. Det är i sig förvånande hur man kan försätta ett land i en sådan situation och inte ha någon plan B.

Men nu är det på det sättet; de behöver tid. Jag har pratat med premiärminister Theresa May i telefon. Hon sa att de tycker att det är rimligt att de får den tiden. Men det får inte dröja för länge. Då konsumerar det all kraft i EU, och det får det inte göra.

Britterna tror själva att de kommer att vara mogna för att ta nästa steg ungefär vid årsskiftet; det kan vara i slutet på året eller i början av nästa år. Jag tycker att det låter rimligt. Det ger också EU möjlighet att fundera på hur vi ser på situationen.

Jag delar alltså definitivt Marie Granlunds uppfattning. Det är oerhört viktigt, centralt, att vi inte lamslås av brexit, varken i väntan på Storbritanniens nästa steg eller under förhandlingsprocessen. Vi har så mycket viktigt att arbeta med. Det här får inte ta all vår kraft och tid.

Ulrika Karlsson ger en god beskrivning av krisen i EU. Vi understryker med jämna mellanrum behovet av EU-samarbetet. Det är jätteviktigt att du understryker att vårt land har ett mycket stort behov av detta samarbete. Det är det bästa för Sverige.

När det gäller diskussionen om en social pelare vill jag säga att det inte är den enda frågan vi fokuserar på. Men allt fler runt om i världen – nästan oavsett vem man pratar med nu för tiden – ser att det finns ett samband mellan tillväxt och goda sociala villkor. Jag tror att Sveriges historia speglar precis det. Få länder har en sådan framgångsrik utveckling av ekonomi och sysselsättning. Vi har haft våra problem under stundom. De ska inte underskattas. Men sett över tid har vi haft en kombination av social trygghet, utveckling, omställning, innovation och växande ekonomi. De hänger ihop.

Det är många av medborgarna i EU:s medlemsstater som nu känner otrygghet. Det är ganska många som inte känner fast mark under fötterna. Vi behöver visa att tillväxt och sociala villkor hänger ihop. De står inte i motsats till varandra. Vi ska ha tillväxt. Vi ska ha produktivitet. Vi ska ha effektiva ekonomier. Och vi ska ha social trygghet. De går nämligen hand i hand. Jag är helt övertygad om att det går att arbeta med det.

Det finns nu ett utkast till en struktur för den sociala pelaren. Kommissionen kommer att lägga fram ett förslag i början av nästa år. Jag anser att de kommer att passa varandra väldigt väl. Det är *inte* fråga om någon överstatlighet, utan här får länderna göra precis som de vill. Den sociala pelaren består av tre delar. Den första är hur vi underlättar inträdet på arbetsmarknaden. Den andra är hur vi ser till att människors arbetsvillkor är drägliga. Och den tredje är hur den sociala tryggheten i övrigt ska se ut. Vad är det vi behöver tänka på? Är det bostäder, pensioner och så vidare? Men det är de enskilda medlemsstaterna som avgör hur detta ska göras. Vi har bara en gemensam utgångspunkt för vad vi tycker är viktigt.

Ulrika Karlsson säger också att vi inte ska uppfinna nytt. Den uppfattningen instämmer jag helt i. Jag har från första stund sagt att det här inte är tiden för nya mandat eller stora fördragsförändringar. Vi ska göra det vi är satta att göra, men göra det bättre. Den digitala marknaden exempelvis är viktig. Likaså är migrationen.

Frågan var också om vi har några allierade. Svaret är: Ja, vi har många allierade. Den nordiskbaltiska gruppen är ingen ny uppfinning. Den har funnits länge. Vi träffas varje gång inför Europeiska rådet. Sverige har därutöver täta kontakter med Tyskland. Och jag var i Italien och träffade premiärminister Renzi precis i början av sommaren. Vi har också bra kontakter med Holland och naturligtvis med våra nordiska och baltiska vänner. Vi bygger alltså och förbättrar en rad allianser hela tiden.

Jag är också noga med att bygga inte bara öst-väst utan också nord-syd, så att vi nordliga länder har nära kontakter också med de sydliga länderna. Jag vill påstå att vi har bra relationer med alla medlemsstater. Det tänker vi fortsätta ha.

På försvarsområdet är vi tydliga med att vi inte ska ha någon EU-armé. Det är vi inte intresserade av över huvud taget. Det kan däremot vara bra att se över vilken civil och militär förmåga vi har när det gäller att hantera kriser. Där finns det mycket för EU att samarbeta om, så att vi kan vara fredsskapande, kanske konfliktförebyggande, och hantera kriser av olika slag. Där kan vi göra mer tillsammans. Och där är vi beredda att se över samarbetet. Men det innebär inte någon armé.

När det gäller budgeten för EU har vi samma uppfattning. När ett land går ur kommer det in mindre pengar. Vi menar att man helt enkelt får rätta mun efter matsäck. Det är vår utgångspunkt i den diskussionen också.

Återigen, Johnny Skalin, vi pratar inte om EU:s förenta stater. Vi ska fokusera på det vi ska göra, inte skapa nya mandat eller fördragsförändringar. Vi ska se till att människor kommer i arbete. Det är det viktigaste vi kan göra. Ungdomar ska få en bra utbildning. Vi ska ha goda sociala villkor. Miljö- och klimatarbetet är oerhört viktigt; där spelar EU en stor roll. Och vi ska klara av migrationen. Det är den typen av frågor.

När det gäller säkerhet måste vi också kunna göra mer, i samarbete. Vi har exempelvis haft några väldigt allvarliga terroristattacker inom Europeiska unionen. Där kan vi göra mer genom att utväxla information och samarbeta. Det ska vi göra eftersom det handlar om människors trygghet.

Det är basalt att regeringar kan säga att människor kan vara trygga och att vi kan se till att ha sådana förhållanden att människor känner sig

trygga. Det är en helt grundläggande uppgift för en regering. En regering som behöver samarbeta med andra för att göra det troligare ska också göra det. Det är en viktig utgångspunkt för oss.

När det gäller kopplingen mellan Sverige, Spanien och Portugal är den uppenbar. Man skulle kunna föra samma resonemang inom Sverige. Varför ska svenska staten, skattebetalare i ett län, se till att underlätta för människor i ett annat län att få arbete? Det är väl inte klokt. De får klara sig själva. Det är bara det att vi är beroende av varandra. En bra ekonomisk utveckling i en del av Sverige är bra för alla. En bra ekonomisk utveckling i Spanien och Portugal är bra för Sverige. Den största delen av vår export går till det området. Om vi kan se en bra ekonomisk utveckling i Europeiska unionen kommer förmodligen fler företag i Sverige att få sälja produkter till de områdena.

Det är ett elände för spanska ungdomar att gå arbetslösa. Och det är ett ansvar för den spanska staten. Men om vi kan hjälpas åt får vi en hävstångseffekt som är bra både för dem som bor där och för Sverige.

Vi är helt beroende av export. Tänker man bort exporten tänker man bort ungefär hälften av vår bruttonationalprodukt. Exporten till Europeiska unionen är en stor del av vår bruttonationalprodukt. Det här är alltså ett bra samarbete för oss. Det är en vinn-vinnsituation, och den är väldigt viktig för oss. Det är bra för svenska löntagare att se till att också andra kommer i arbete.

Jag delar Åsa Romsons uppfattning om att EU är en tydlig spelare när det gäller klimatet. Det är nu ett viktigt skede när det gäller hur vi ska implementera Parisavtalet. Där måste EU vara tydligt. Det är därför regeringen vill lägga en proposition på riksdagens bord så snabbt som möjligt. Om Sverige har godkänt återstår det för EU att ratificera.

Det är också en fråga om tajmning inför COP 22. Den är lite besvärlig. Men jag tror att det kommer att lösa sig, så att EU ändå kan ratificera.

När det gäller EU i Syrien är det på ungefär samma tema som i Sverige, alltså humanitärt. Just nu står man bara och väntar på att kunna komma in i Syrien och bidra med humanitära insatser. Där ska EU vara med. Och Sverige är en stor givare där. Det ska vi fortsätta att vara.

Vi ska inte minst understödja den politiska processen. Där kan EU göra en väldigt stor insats. Det är otroligt komplext, med den syriska regimen, rebellgrupper och stormakters och omgivande länders intressen. Processen kommer att vara väldigt komplex, och vi vet att EU kan spela en roll för att underlätta.

I går annonserade Juncker också ”a European Strategy for Syria”. Den ska fortsätta att utvecklas. Men det är klart att det är bra om EU kan ha mer koordinerade insatser. Det ger större verkan och blir effektivare i Syrien.

Anf. 8 SOLVEIG ZANDER (C):

Tack för inledningen, statsministern!

Låt mig börja med EU och samarbetet. Centerpartiet menar att det är oerhört viktigt att vi genomför det som vi har för avsikt att göra i samarbetet, så att medborgarna ser resultat och ser att de har nytta av det – helt enkelt att vi levererar. Det är oerhört viktigt.

Fredrick Federley, vår EU-representant, kommenterade i går att det är viktigt att vi också i Sverige diskuterar, tar upp och offentliggör mer vad EU är till för. Då kan förtroendet för vad EU kan göra stärkas i Sverige, inte minst bland våra egna medborgare. Det handlar som sagt om samarbete i allra högsta grad.

Det Centern ser som viktigast har att göra med den inre marknaden och att bekämpa klimatförändringar och andra miljöutmaningar. Vi ska också se till att värna de demokratiska och mänskliga rättigheterna, vilket är en fråga EU också ska driva gentemot övriga världen.

I fråga om den inre marknaden menar Centerpartiet att det är där vi kan se att det skapas nya jobb, inte minst i Sverige, när det gäller samverkan och samarbete med de övriga länderna. Det måste vara en viktig prioritering för EU att se till att den inre marknaden fungerar. Vi ser att det behövs göras en del, inte minst på det digitala området. Där har vi också möjligheter att underlätta för företag, särskilt när det gäller immateriella rättigheter. Det är alltså en viktig och prioriterad fråga.

Jag vill också poängtera att det är viktigt att Sverige inte driver på för starkt när det gäller en social pelare. De arbetsmarknadspolitiska frågorna är viktiga för oss i Sverige. Vi måste få självständighet i det sammanhanget. Det kan inte vara på det sättet att vi ska anpassa oss på det sociala området inom hela Europa. I den sista kommentaren nämnde statsministern bland annat pensioner. Vårt pensionssystem är unikt. I det sammanhanget kan vi inte på något sätt ta ansvar för vad de övriga länderna gör. Det vill jag verkligen poängtera.

Det är också angeläget att Sverige driver på än hårdare när det gäller klimat- och miljöproblemen. Det är viktigt. Precis som statsministern sa måste vi poängtera att det har med nya arbetstillfällen och tillväxt i hela Europa att göra. Sverige måste vara föregångsfigur där och ta vårt ansvar i det sammanhanget.

Vi ska inte glömma bort frihandelsavtalet och de förhandlingarna. Det är en viktig svensk ståndpunkt.

Det finns som sagt mycket att göra. Jag nämnde de säkerhetspolitiska områdena. Mänskliga rättigheter och rättsstatens principer är något vi måste gå i bräschen för. Vi måste ta ansvar för att man diskuterar det mycket mer och även kommer fram till beslut och gemensamma ställningstaganden. Det har verkligen med terror och säkerheten för varje enskild medborgare i hela Europa att göra.

Vi måste medverka till att genomföra de beslut vi har fattat, inte minst flyktingbesluten och besluten om fördelningen. Alla EU-länder måste ta sitt ansvar i det sammanhanget.

Jag vill också slutligen säga att ett gemensamt försvar inte är något som Centern över huvud taget ens vill nämna. Det är inte något som är rekommendabelt, skulle jag vilja påstå.

Men det handlar om ekonomi också, och när det gäller brexit är det i det sammanhanget viktigt att vi från Sverige har en ståndpunkt när vi börjar diskutera hur vi ska förhandla i EU gentemot Storbritannien. Där är min fråga: Kommer statsministern att ha några synpunkter på vad vi i Sverige ser som en viktig del i regelverket och det vi ska bemöta i en eventuell förhandling gentemot Storbritannien? Det är viktigt att vi vet vad vi säger, och i det sammanhanget skulle jag vilja höra vad statsministern eventuellt kommer att säga.

Anf. 9 JONAS SJÖSTEDT (V):

Ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen! Jag har tre punkter som jag önskar att man kunde ta upp under toppmötet. Den första är att värna asylrätten i Europa. Vi ser en mycket snabb och oroväckande utveckling. Vi kan se hur ordförande Tusk reser runt och pratar om att stänga gränserna men väldigt sällan nämner asylrätten över huvud taget. Vi kan se hur den tilltänkta fördelningen av ansvar i praktiken är på väg att bryta samman i förhandlingarna i EU. Danmark frånsäger sig fotflyktingar. Ungern folkomröstar om mänskliga rättigheter och internationella förpliktelser. Det är faktiskt en situation där en viktig landvinning i humanitär och internationell rätt riskerar att sättas ur spel i Europa. Jag tror att Sverige har en oerhört viktig roll att tala klarspråk i det här läget.

För det andra tycker jag att det är på sin plats att ta upp den oroande utvecklingen i Turkiet. Turkiet är med denna färdriktning på väg mot diktatur, med godtyckliga massgripanden av regeringskritiker och tystande av kritiska medier och akademiker. I det viktigaste oppositionspartiet hotas 53 av 59 parlamentsledamöter av fängelse för yttrandefrihetsbrott. Att i det läget gå vidare med viseringsfrihet, medlemskapsförhandlingar och stora utbetalningar till Turkiet för flyktingavtalet menar jag blir ett sätt att bekräfta och indirekt faktiskt belöna Erdoğans agerande. Jag tror att det krävs lite större fasthet där.

För det tredje kommer det säkert att pratas mycket om brexit, även om det inte formellt är på den informella agendan. Jag skulle önska att Sverige var mycket mer offensivt i att formulera en framtida relation med britterna. Jag tror att den möjligheten finns nu men kanske inte sedan. Det ligger självklart i vårt intresse med ett väldigt nära samarbete med britterna och att de krafter som på något sätt vill bestraffa britterna för deras omröstning inte får utrymme i den fortsatta diskussionen.

Nu ligger initiativet hos den konservativa regeringen och hos de centrala EU-institutionerna. Jag menar att medlemsländer som Sverige ska ta plats i denna debatt och vara offensiva. Vi ska då tala för att ha största möjliga öppenhet gentemot britterna – handel, studentutbyte, arbetsmarknad.

Jag tycker att vi ska se detta ur ett nordiskt perspektiv. Den brittiska folkomröstningen innebär de facto att norska och isländska medlemskap i EU inte är aktuella under överskådlig framtid. Den sätter EES-avtalet i ett annat ljus. Kanske finns det möjlighet till ett brittiskt Eftamedlemskap, en ny avtalskonstruktion och ett socialt protokoll som kan vända debatten om migration till att bli en debatt om rättigheter i stället för om diskriminering – att peka på progressiva lösningar.

Jag menar att det är obegripligt att Sverige inte försöker ta större plats i denna debatt. Jag skulle vilja uppmana regeringen att göra det, och jag skulle vilja fråga statsministern om han delar bedömningen att ett brittiskt återinträde i frihandelsorganisationen Efta, med de ramar som finns där, skulle vara en positiv utgångspunkt för en framtida relation.

Anf. 10 TINA ACKETOFT (L):

Fru ordförande! Som liberal brukar jag börja med att hålla ett brandtal för betydelsen av EU för Sverige och för världen i stort, men statsministern gjorde det på ett föredömligt sätt. Jag vill speciellt tacka för den jämförelse han gjorde med betydelsen av att vi har starka regioner i Sve-

rige, som hjälps åt att dra Sverige som land. Precis så ska EU naturligtvis också fungera.

Men det förpliktar också om man säger något sådant. Det gör också att vi i alla lägen måste slå vakt om just den rättigheten och öppenheten, och vi kan inte heller backa när grupper eller fackförbund skriker sig hesa om att vi inte ska ta in arbetskraft. Det statsministern sade förpliktar, men jag lyssnade noggrant och tackar honom för det tydliga uttalande han gjorde.

Tillväxt och handel – Sverige växte sig starkt genom öppna gränser, frihandel och migration, och det skulle EU naturligtvis också kunna göra om vi hjälps åt. Men här kommer också TTIP-frågan, som var uppe som hastigast, in. Jag skulle vilja fråga statsministern hur han ser på de förhandlingar som vi vet inte går som de skulle och som vi tycker att de borde. Hur ser statsministern vägen framåt för TTIP, och vad avser han att göra? Sverige har ju gjort ett väldigt starkt ställningstagande för frihandel och för TTIP-avtalet. Men hur ser planen ut, och vad tror statsministern kan komma ut av detta möte?

Migrationsfrågan är naturligtvis den andra stora frågan, och Jonas Sjöstedt lyfte många av de frågor som jag också hade på min agenda. När det gäller Turkiet och migration har liberaler och vänsterpartister många gånger samma åsikter. Vi har haft denna fråga på agendan så länge som jag har suttit i EU-nämnden, och frågan strandar alltid på att vad vi behöver är gemensamma lösningar; vi behöver en gemensam asylpolitik. Alla är överens om det på papperet, men när det väl kommer till kritan går inte alla i takt.

Siffran över antalet dödade i Syrien är nu 300 000, och det ser inte ut som om det finns något slut även om det finns en viss ljusning. Det innebär att denna fråga inte är avförd från agendan. Det enda vi gör nu är att se till att det yttre skalskyddet, precis som i riksdagen, blir starkare och starkare för att skydda oss från dem vi inte vill möta, naturligtvis på bekostnad av friheten för andra som skulle behöva komma in i länderna.

Så frågan är vad som händer med de andra. Vad händer med dem som nu inte får lov att komma in? Flödet av asylsökande och flyende är ju konstant – det är bara det att nu kommer de inte längre än till våra gränser. Jag skulle vilja fråga statsministern om det som han ser det äntligen finns någon framkomlig väg där. Har man verkligen förstått – inte bara Sverige utan även andra länder – betydelsen av en gemensam asylpolitik? Vad ser statsministern som en framkomlig väg där, om det finns någon?

Ryssland är ju inte på agendan. Vi vet att frågan ska upp på oktobermötet, men jag kan tänka mig att man ändå kommer att beröra den eftersom den rör så många andra världspolitiska händelser, inte minst Syrien, som jag tog upp nyligen. Då har vi frågan om sanktionerna igen. Jag skulle vilja höra med statsministern om man kommer att bereda väg för en fortsatt diskussion när det gäller sanktioner. Vi vet ju att stödet för fortsatta sanktioner minskar, och något stöd för utökade sanktioner finns det nog inte över huvud taget. Så frågan är: När man har en möjlighet som statsminister från Sverige, hur för man den diskussionen med like-minded för att förstärka och inte förminska stödet för fortsatta sanktioner?

Anf. 11 DÉsirÉE PETHRUS:

Ordförande! Tack, statsministern, för inledningen! Jag instämmer i en hel del av det statsministern anför inför den informella diskussion som ska hållas i Europa, i Europeiska rådet.

Däremot tycker jag kanske att statsministern passar i frågan om framtiden inom EU när det gäller överstatlighet eller inte och hur statsministern ser på det. Jag tycker att Donald Tusk i sitt inledningsbrev, Bratislavabrevet, säger det väldigt bra. Nu har det varit mycket diskussion om "better Europe", "less Europe" och "more Europe", och efter det kanske det blir "no more Europe". Frågan är hur statsministern ser på det. Han säger att det nu behövs stark politisk vilja och fantasi för att bestämma vad EU ska göra framöver.

Sedan säger Juncker i sitt tal att han skulle vilja att alla stats- och regeringschefer inför mötet ger tre skäl till att vi behöver Europeiska unionen, som regeringscheferna är beredda att ta ansvar för och försvara. Jag undrar om statsministern har funderat ut svaret på dessa tre viktiga frågor.

När det sedan gäller framtiden för EU kan jag instämma i mycket av det Juncker säger i sitt tal om fri rörlighet, ökad handel, trygghet, säkerhet och en social marknadsekonomi. Men ibland hamnar Juncker i detta med överstatlighet, och jag tycker kanske att statsministern instämmer lite i det när det gäller just den sociala pelaren, som jag återkommer till sedan.

När det gäller migrationskrisen säger han att man inte kan kommandera fram solidaritet; det måste komma från hjärtat och kan inte påtvingas. Därför tror jag att den här diskussionen om kvoter nog kommer att tvingas in i ett annat skede, och frågan är vad som ska komma i stället för frågan om kvoter och omfördelningssystem. Tror statsministern att man kommer att kunna gå framåt med den frågan?

Det enda svar Juncker har på migrationskrisen är medel till en investeringsplan i Afrika. Jag menar att det inte räcker. Det krävs demokrati och mänskliga rättigheter för att dessa länder ska utvecklas och för att människor inte ska välja att lämna dem. Kommer statsministern att arbeta för att även inkludera mänskliga rättigheter och demokrati i frågan om det framtida arbetet med migrationskrisen och i samarbetet med Afrika?

Att skapa trygghet för Europas medborgare är viktigt, och vi har krävt att regeringen ska vara för gränskontroller. Vi kan inte bara ha krav på säkerhet vid inflygning, utan det måste även gälla när man kommer in i EU på annat sätt. Men vi vill också ha fler lagliga vägar, för hur ska människor kunna söka asyl om vi nu börjar ha mer kontroll över gränserna?

Vi har från Kristdemokraterna och Alliansen föreslagit nödvisum och fler lagliga vägar in när det gäller arbetskraftsinvandring. Vi har ju arbetskraftsinvandring i Sverige. Varför driver inte statsministern den frågan på EU-nivå?

Sedan är det frågan om ett militärt samarbete. Vi är inte emot att man samordnar resurser inom EU, men vi måste ha en suveränitet i fråga om säkerhetspolitiken. Om några vill ingå en frivillig allians i enlighet med Lissabonfördraget ska man naturligtvis kunna göra det. Jag tror inte att Sverige ska göra det i dag, men om Storbritannien nu lämnar EU kommer det att påverka den säkerhetspolitiska situationen. Om regeringen är

emot Nato och ett militärt försvar inom EU, hur ser då statsministern på det säkerhetspolitiska samarbetet inom Europa?

Brexitomröstningen kommer förstås också att vara en stor fråga på dagordningen. Det är väl viktigt att vi balanserar – det ska fortfarande vara lönsamt att vara inne i EU även om Lissabonfördraget gav möjlighet att utträda. Så hur ska detta fungera framöver? Jag tror att det är oerhört viktigt att vi nu, i brexitdiskussionens kölvatten, inte börjar tala om mer överstatlighet.

Där skulle jag vilja komma in på utstationeringsfrågan, där kommissionen har fått ett gult kort. Jag vet att regeringen stöder kommissionen, men jag tror att det är olyckligt om vi går vidare med ökat regelkrångel för företagen när vi nu skapade en ny lagstiftning som tydliggör att det inte går; man får inte lönedumpa. Det är självklart.

Vi har även frågan om sociala pelare. Vi är för att man har sociala frågor på agendan. Naturligtvis är det oerhört viktigt. Men det ska vara genom att vi jämför och tittar på best practice, som vi alltid har gjort förut. Jag har sett det första utkastet till den sociala pelaren i arbetsmarknadsutskottet. Där står det exakt när man ska få jobbcoach och sysselsättningsåtgärder. Jag tror inte att den typen av överstatlighet är rätt väg att gå. Jag skulle vilja att statsministern ändå tog sig en rejäl funderare kring om detta är rätt väg att gå – att vi exakt ska tala om hur det ska se ut framöver.

Det tror jag var alla mina frågeställningar kring social agenda och överstatlighet och flera andra frågor.

Anf. 12 ORDFÖRANDEN:

Ja, flera andra frågor – det är klart att ett sådant här möte inför ett formellt möte inkluderar många olika frågeställningar. Statsministern får redogöra och svara på de frågor som du har snappat upp och i övrigt betrakta diskussionen som medskick för andra eventuella diskussioner i EU. Jag tror att vi alla i nämnden vet att alla de frågor som har tagits upp här av oss inte kommer att behandlas på det informella möte som statsministrarna har här i dagarna.

Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru ordförande! Först vänder jag mig till Centern. Jag delar uppfattningen om diskussion i Sverige om EU. Vi behöver göra mer här. Vi har ett utvecklingsarbete på gång i första hand för hur vi ska inkludera arbetsmarknadens parter på ett ännu bättre sätt. Vi har en dialog med dem, men det är helt enkelt för långt mellan gångerna. Vi vill ha in dem tidigare och oftare i processen. Det är ett exempel.

Jag ser också ett behov av att vi i civilsamhället kan ha mer dialog. Det är ytterst som du påpekar. Finns inte bland medborgarna något slags grundtillit att det ändå är ett viktigt och bra samarbete håller det inte. Därför är det viktigt att bygga för det. Jag delar helt den uppfattningen. Vi håller på med ett sådant utvecklingsarbete.

Jag delar också uppfattningen om den inre marknaden. Sverige är ett av de länder som drivit på det. Det gäller också hur vi nu fördjupar den digitala inre marknaden. Det har en enorm potential. Här är det enligt min uppfattning uppenbart att EU i kraft av sin storlek i tävlan med andra kan göra mycket tillsammans. Det är därför det är så viktigt. Tiderna är

förbi när nationerna bara kunde sitta var för sig och säga: Nu gör vi så här. Det var förr. Vi ska göra vårt här hemma. Men samarbetet är ett mervärde. Det är viktigt att ha det framför sig. Jag delar den uppfattningen.

Flera har tagit upp frågan om social pelare. Social pelare syftar inte till att vi ska ha exakt likvärdiga regler i alla länder. Det är inte vad vi talar om över huvud taget. Social pelare innebär att man sätter upp ett antal rubriker som man tror är viktiga för medborgarna i alla länder. Det handlar om att ha ett jobb, att ha hyfsad arbetsmiljö och ganska sjysta villkor, tillgång till utbildning och andra sådana saker. Men sedan får varje land självt fundera på och avgöra: Hur vill vi göra detta?

Vi har ögonen på de frågorna. Vi tror gemensamt att de har betydelse för hela vår gemensamma utveckling. Det är vad den sociala pelaren är till för. Jag vet faktiskt inte vilket papper du har läst, Désirée Pethrus. Jag har läst utkasten. Jag såg inte de skrivningarna. Vi får försöka hitta vilket papper det är. Men det är syftet. Det är så vi har talat med kommissionens ordförande. Det är det jobbet som Allan Larsson har levererat. Det är det som vi ser framåt. Det är inte gemensam reglering på de områdena. Däremot följer vi dem tillsammans. Men det sker utifrån de nationella förutsättningarna och våra egna behov och möjligheter. Det är viktigt att få det sagt.

Klimat- och miljöfrågorna har vi talat om. Jag delar den uppfattningen.

När det gäller frihandel ligger CETA närmast till hands. Det bör kunna ratificeras enligt vår uppfattning liksom TTIP. Vi är väldigt tydliga med detta från svensk sida. Men den ligger senare i spåret. Den har flera problem, eller rättare sagt: Man kan se för- och nackdelar i den, en positiv utveckling och en svår utveckling. Den positiva är att samtalet mellan USA och EU-kommissionen pågår och har haft ett ganska högt tempo ett tag. Men det ges uttryck från allehanda håll både på europeisk sida och på amerikansk sida om tveksamhet inför detta avtal.

Det gäller inte minst i presidentvalskampanjen på andra sidan Atlanten men också här hemma. Det gäller exempelvis i Tyskland men också andra länders företrädare. Det underlättar inte lösningen av TTIP och absolut inte enligt den tidtabell som vi hade hoppats på med att få det klart i höst innan presidentvalet. Just nu är det tyvärr svårt med den delen. Men vi i Sverige har hela tiden stått upp för frihandel. Vi vill ha både CETA och TTIP.

Sedan gäller det hur Sverige ska förhandla. Det beror på. Storbritannien måste bestämma sig. Vad är det de vill ha ut av detta? Hur ser de sitt förhållande? De har inte talat om vare sig den modellen, den modellen eller den modellen, befintliga modeller. De säger bara att de kommer att vilja ha en brittisk lösning. Det är vad de vill ha. De måste själva identifiera den. Då först vet vi att det är så briterna ser på det, och då kan vi förhålla oss till det. För oss är det just nu en ganska meningslös spekulation om hur vi skulle vilja se förhandlingen. Vi vet ännu inte vad briterna säger. Det får vi avvakta med.

Däremot har vi sagt att vi vill ha en så bra relation som möjligt till Storbritannien. Det gäller både mellan EU och Storbritannien men också mellan Sverige och Storbritannien. Jag har uttryckt direkt till premiärminister Theresa May att det är vår avsikt. Vi vill att de ska få tiden ungefär

fram till årsskiftet. Vi har ingen avsikt att försöka försvåra förhandlingarna eller att göra dem så dåliga som möjligt för Storbritannien. Däremot finns det en gräns mellan att vara medlem och icke medlem. Man kan inte gå ur unionen och förvänta sig samma tillträde till marknaden. Det skulle inte fungera, och britterna förstår att det inte går. Det är principerna. Sedan får vi ta det utifrån vad britterna själva har för ambitioner.

Jonas Sjöstedt talar om att värna asylrätten. Vi har precis samma ståndpunkt, och den driver vi. EU måste värna asylrätten. Det är en mänsklig rättighet. Vi måste stå upp för det väldigt tydligt. Jag är lika bedrövad när jag hör Ungerns planer på folkomröstning.

Jag tror att jag har sagt det förut här. Det är det enklaste som finns att säga: Nu drar vi igång en folkomröstning, och så får vi se vad folk tycker. Det är nog det enklaste man kan ta sig för. Men att ta ansvar för hela unionen och en mänsklig rättighet är så mycket viktigare. Sverige står hela tiden upp för detta.

Det kräver gemensamma regler i EU. Tack och lov är det nu så, hoppas jag i varje fall. UNHCR har fått ett mandat att ta fram en ny policy, en compact, på global nivå. Jag hoppas att det kan vara till hjälp i detta. Det kan vara så att vi kan ta spjörn i ett globalt ramverk för att påverka debatten här hemma om både rättigheter för människor på flykt eller migranter i allmänhet och om vissa standarder och så vidare. Vi får se vad UNHCR kommer fram med. Jag tror att det möjligtvis skulle kunna vara en hävstång.

Så till frågan om Turkiet. Utvecklingen är – och det har vi också uttryckt från regeringens sida – bekymmersam med fångslanden, avskedanden och liknande. Det var ett dramatiskt kuppförsök. Jag förstår att det ställer en nation på få. Det var en väldigt svår situation. Men vi har också uttryckt att vi ser utvecklingen som bekymmersam.

Man ska komma ihåg att det i Turkiet finns många som har en annan uppfattning än den utveckling vi nu kan se i Turkiet och som vill se en annan utveckling. Frågan är hur vi bäst stöder de krafterna. Jag tror inte på en linje där vi alieeras från Turkiet och säger att det nu är slut. Jag tror hellre på att behålla kontakten och stödja de civila organisationerna i landet.

Vad gäller viseringsfrågan avgörs den inte vid en given tidpunkt, utan den avgörs av innehållet. Det finns 70 eller 72 krav, tror jag, som ska uppfyllas för att man ska få viseringsfrihet. Gör man det har vi också kommit en bit i rättighetsfrågan. Innehållet får avgöra hur detta ska sluta.

Vad gäller flyktingar vill jag vända mig lite mot vad som sas. Det är inte fråga om att betala till Turkiet så att de får en massa pengar. Vi ska komma ihåg att den uppgörelse som har gjorts mellan EU och Turkiet är att hjälpa flyktingar på plats. Säger vi åt dem att det nu inte blir några mer pengar är det flyktingarna som blir lidande. Avsikten med insatsen är att fler vuxna ska kunna arbeta, och barnen ska kunna gå i skola. Det kan handla om sjukvård och medicinsk hjälp. Det vill jag nog så långt möjligt se till att vi kan leverera. Det är människor i nöd som vi ska hjälpa.

Jag tror att jag har svarat på frågan om Sverige och Storbritannien, Jonas Sjöstedt, med det tidigare svaret. Vi kan tycka vad vi vill om Storbritannien. Det är de själva som avgör. De kommer inte bara att välja, som jag sa, någon annan modell och säga att de nu antar den modellen.

De vill ha en brittisk modell, och de har inte identifierat den ännu. Det måste de få göra. När de har gjort det ska vi börja diskutera.

Tina Acketoft frågade om TTIP. Jag tror att jag har beskrivit vad som går framåt och inte.

Det frågades om en gemensam flyktingpolitik. Ibland ser jag goda möjligheter. Men jag ser absolut också svårigheter. Det är så. Vissa länder agerar inte på sådant sätt att det inger något större förtroende. Men vi måste hålla i. Det finns inte någon annan lösning. Jag tror också att vi måste bli lite hårdare.

Som jag sa kan man inte vara med i en organisation och bara ta det göttaste och sedan strunta i det som är lite mer utmanande och svårt. Det finns inte någon sådan organisation. Det har jag också uttryckt till EU:s ledning, Merkel med andra. Utan att säga vad det kan vara måste vi börja fundera på vad det kan finnas för andra medel att ta till. Vi måste vara redo att ta det steget.

Sedan gäller det Ryssland och sanktionerna. Det är några som har gett uttryck för möjligheten att kanske förändra sanktionerna gentemot vissa motkrav. Då ska det ha hänt någonting. Vi kan inte se att någonting sådant har hänt vad gäller Minsköverenskommelserna som på något vis skulle resultera i några lättare sanktioner.

Vi menar att vi fortfarande står helt och fullt bakom detta. Minsköverenskommelserna ska ha uppfyllts. Då hamnar frågan om sanktionerna i ett annat läge. Men vi kan inte se att det ens är i närheten. Det är faktiskt knappt påbörjat. Situationen är nu väldigt allvarlig och har blivit allvarligare på slutet. Vår ståndpunkt är klar där. Jag har också redogjort tydligt för både Angela Merkel och Tusk när han var här förra fredagen att vi står kvar vid den positionen. Han redogjorde för vad majoriteten ändå tycker.

Jag tror att jag har svarat på Désirée Pethrus fråga. Det är inte tal om någon överstatlighet. Här får länderna göra som de vill. Men vi följer samma frågor på det sociala området.

När det gäller Tuskbrevet är det hans personliga reflexioner. Vi menar att EU-samarbetet är oerhört viktigt. Vi kommer att stå upp för det. Men vi behöver inte några nya mandat eller beslut om vad vi ska göra, utan vi ska leverera vad vi hittills har tagit på oss. Det är nog det viktigaste vi gör för att verkligen legitimera EU. Då ser folk att det nu händer saker. Det är ett av skälen till att vi är emot diskussionen om EU-armén. Det är också fel i sak. Men det skulle uppta tiden i ett till två år ytterligare. Det vore väldigt olyckligt.

Det ställdes en fråga om Juncker och de tre skälen. Det är uppenbart att våra länder här på kontinenten individuellt inte har den kraften, den storleken och den volymen att vi kan konkurrera för oss själva med stora spelare som Kina, Indien, USA, Indonesien och alla andra. Det kommer inte att gå. Vi är för svaga. Då ska vi dra nytta av mervärdet som vi kan skapa med att ha en marknad som är betydligt större än vad vi själva är var för sig. Det är det ena.

Det andra är det sociala. Vi står upp för någonting. Det är värderingar om mänskliga rättigheter, rättsstat och att vi vill ha en sådan utveckling. I det ligger att vi utökar våra möjligheter att skapa jobb om vi investerar tillsammans. Vi utvecklar våra möjligheter att ha en säker kontinent om vi håller ihop. Ta dagens situation med Rysslands agerande. Det är klart

att jag nog hellre ser ett starkt EU som är tydligt i att stå upp för mänskliga rättigheter och den europeiska säkerhetsordningen. Att göra det tillsammans i EU är betydligt starkare än alternativet. Det är några skäl. Sedan finns det hundra till. Men det är i varje fall några av dem, skulle jag säga.

Du frågade också om migrationen, hur det går framåt och insatserna i exempelvis de afrikanska länderna. Där finns naturligtvis mänskliga rättigheter och demokrati med som fundament i samarbetena. När det gäller fler lagliga vägar har vi talat om kvotflyktingar. Vi har gjort upp om att vi ska öka antalet kvotflyktingar i Sverige. Jag har förut nämnt att jag tycker att det vore en bra väg också för EU att gå.

När nu Obama bjuder in till toppmötet kommande tisdag är en av förhoppningarna som USA-administrationen har att fördubbla antalet kvotflyktingar i världen. Det skulle innebära, om jag har räknat rätt, 100 000 någonstans till vilket vore bra. Vi ställer upp på det. Vi har redan gjort ett hopp från 1 900 till 5 000, eller rättare sagt: Det är på väg till 5 000 från 1 900 i Sverige med vår överenskommelse. Här behöver fler länder ta ansvar. Det faktum att USA nu tar ledarrollen sätter press på fler länder att göra sitt och öka antalet kvotflyktingar. Det är en sådan sak som jag gärna vill se.

Det blir ingen EU-armé. Försvaret är i grunden en nationell fråga. Däremot vill vi gärna se ett samarbete. Hur kan vi öka säkerheten och tryggheten i Europa? Vad kan vi göra mer tillsammans? Kan vi göra mer både civilt och militärt för att förhindra konflikter, vara fredsbevarande eller göra andra insatser? I Sverige har aldrig de stridsgrupper som vi har varit överens om förverkligats. Ingen av dem har blivit av. Sverige har hela tiden varit på och sagt att vi är med här, men ingen av dem har ännu blivit av, så det tyder väl på ett det är ett långt steg kvar. Men det blir ingen EU-armé och inget gemensamt europeiskt försvar, däremot ett pragmatiskt samarbete om hur vi kan stärka säkerheten och tryggheten.

Anf. 14 ORDFÖRANDEN:

Nu har nämndens ledamöter och statsministern berört ett antal viktiga frågeställningar som kommer upp på det möte som börjar i morgon och säkert också vid andra tillfällen. De meningar som statsministern tar med sig härifrån kan naturligtvis också användas vid andra möten.

Jag vill fråga de partier som har mer än en ledamot vid bordet om det är något ytterligare som man vill ta upp, i så fall väldigt kort, och om det är något som man absolut vill anmäla som en ny avvikande mening i någon av de frågor som har varit uppe.

Anf. 15 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Fru ordförande! Ja, det är ett viktigt möte där man ska diskutera EU:s framtid. Man står inför sin största existentiella kris någonsin, och det finns många frågor som vi inte har fått svar på.

För att inte förvanska historieskrivningen som gavs av Sverigedemokraterna vill jag först meddela att Moderaterna alltid har stått upp för en mer restriktiv EU-budget. Det har vi arbetat för och också nått framgångar med.

Vi instämmer i att ett starkt socialt skyddsnät och starka arbetsrättsliga regler är viktigt, men det är en kompetens som ligger hos medlems-

staterna. För att åstadkomma bättre sociala villkor tror vi att en bättre väg är att skapa en konkurrenskraftig ekonomi som tillhandahåller en stabil tillväxt så att människor får möjlighet att ta sig från utanförskap till arbete. Att mer överstatlighet är rätt väg, när EU står inför den kris man står inför i Europa, är en uppfattning som vi inte delar. Vi tror att det tar tid och kraft från annat som är viktigt just nu. Nu måste vi hitta lösningar för hur vi ska hantera brexit. Vi måste hitta lösningar för hur vi hanterar finanskriser. Vi måste hitta lösningar på hur vi hanterar terrorism, mot-sättningar, spänningar och migrationskrisen.

Jag frågade statsministern hur han ser på kommissionens planer på att bland annat överge tron på sunda statsfinanser inom unionen och stabilitetspakten, för det skulle i förlängningen drabba svenska skattebetalare som skulle få bära bördan av euroländernas ekonomiska kriser. Jag fick inget svar på det och vill gärna ha det inför det här mötet, för det är en avgörande fråga.

Sedan frågade jag statsministern vilka allierade Sverige har i dagsläget och fick en god bild av goda samtal. Vi välkomnar dem och tror att det är väldigt viktigt att skapa allierade. Däremot fick jag inte någon vägledning i frågan om vilka resultat samtalen ger. Vad är det vi driver tillsammans med våra allierade, och vilka resultat vill vi uppnå?

Jag vill gärna att statsministern berättar lite mer om vilka resultaten är och hur statsministern arbetar för att uppnå resultat.

Anf. 16 JOHNNY SKALIN (SD):

Fru ordförande! Jag skulle vilja komplettera det jag nämnde tidigare i ganska korta drag.

Statsministern nämnde i sitt huvudanförande tidigare att det inte är tid för fördragsändringar, och det vill jag påminna nämnden om att det väl aldrig är när man lyssnar på regeringen.

Regeringen gick inför senaste riksdagsvalet till val på att man skulle införa ett socialt protokoll. Vi vill se att man river upp utstationeringsdirektivet, men regeringen har inte gjort någonting här tidigare och vill uppenbarligen inte heller göra någonting senare. Det är en hållning som jag beklagar. Jag skulle snarare vilja säga att det alltid är tid för fördragsändringar i så mån att vi måste skydda våra egna intressen. Det gäller arbetsmarknaden och det gäller också EMU. Vi hade en folkomröstning, som jag återkommande brukar påminna nämnden om, där svenska folket valde att stå utanför EMU. Sverige är ju det land som inte har ett formellt undantag mot EMU bland de länder som har folkomröstat i frågan. Det är en märklig hållning, måste jag säga.

Den sociala pelaren vill vi inte se utvecklas alls. Även om det nu skulle vara som statsministern säger och vi utgår från att Kristdemokraterna har fel och att den sociala pelaren inledningsvis är helt frivillig syftar den till någonting annat. Den syftar till att skapa ett enhetligt system, vilket även statsministern beskriver fast han säger att det är frivilligt. Vi vet också hur det brukar gå med de frivilliga projekten. De brukar utvecklas, sedan tar man nya steg och skapar institutioner och myndigheter på EU-nivå. För Sveriges del ska vi inte ta den vägen i Europa.

Jag efterfrågade ett mer enhetligt asylsystem, men statsministern kommenterade inte det heller i sitt första anförande. Det är det dags att göra, för det här är en av vår tids största frågor som i stora drag påverkar

hela samhällsbygget och samhällskroppen. Jag menar att i den här typen av frågor måste vi ha en egen möjlighet att påverka. Därför vill jag beklaga att regeringen även på detta område vill överföra inflytande till EU.

Statsministern säger att han vill verka för en ökad delaktighet på hemmaplan vad gäller EU-frågor. Det välkomnar jag däremot. Hur många EU-debatter har vi i Sveriges riksdag, till exempel? Det är ungefär två per år, förutom i enskilda frågor i sakutskott. Vi kanske skulle lyfta upp EU-politiken lite högre, eller kanske till och med mycket högre, för att öka delaktigheten på riktigt så att gemene man får större förståelse för vad EU är, vad regeringen gör, vad EU-kommissionen är för något och vad som egentligen händer där nere i EU.

Slutligen vill jag kommentera statsministerns kommentar till mitt ifrågasättande om vi ska finansiera bekämpande av ungdomsarbetslöshet i andra länder. Med Spanien hade vi en handel på 20,6 miljarder och med Portugal på 5,5 miljarder. Spanien har en tillväxt på 3 procent, vilket är ganska bra, och Portugal på 1,6 procent. Jämfört med Danmark och Finland är vårt exportvärde 78–79 miljarder. Det är drygt fyra gånger högre än exportvärdet i våra grannländer. Om vi nu ska exportera både betalningsmedel och produkter för att stimulera ekonomin, varför stimulerar vi då inte ekonomierna i vårt närområde som vi har en mycket högre andel handel med? Svaret på frågan från regeringens sida kommer givetvis bli att de här länderna inte har lika stora problem. Men hur stort problem kan man då anta att Spanien har som har haft en sysselsättningsökning med 1 miljoner människor på tre år och en sysselsättningsstillväxt med 3 procent. Var går gränsen för den svenska hållningen att vi både ska exportera medel och betala de varor och tjänster som vi säljer för att på så vis stimulera vår egen ekonomi? Jag tycker att det är ett i allra högsta grad konstigt resonemang och extremt ologiskt.

Anf. 17 ORDFÖRANDEN:

Om statsministern vill och uppfattade några nya frågor i de sista inläggen – jag hörde både frågor och svar på frågor i anförandena – får han gärna besvara dem. Därefter avslutar vi detta samråd.

Anf. 18 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru ordförande! Dessvärre verkar det som att jag får upprepa mig en gång till. Som jag sagt innebär inte den sociala pelaren någon överstatlighet.

Vi har ett antal frågor som alla länder arbetar med. Vi jobbar lite olika med sysselsättning, utbildning, social trygghet och vad det nu kan vara. Dessa frågor finns på alla regeringars och parlaments bord, och respektive land jobbar med dem på det sätt som man själv väljer. Kom då inte och säg en gång till att det är överstatlighet, för det är det inte. Det låter mer som en inövad replik som måste sägas för att misstänkliggöra. Men de facto är det ingen överstatlighet, och det tyngsta skälet till det är att det inte är någon som är intresserad av det. Inte heller de andra länderna är intresserade av att införa någon annans modell, att någon annan ska sitta och bestämma över detta. Det är det tyngsta skälet.

Jag har sagt detta förut men måste ha sagt det för otydligt, så nu säger jag det en gång till och hoppas att det framgår. Nej, vi tänker inte släppa frågan om sunda statsfinanser. Vi har själva flera gånger fått städa upp

efter kraftiga budgetunderskott, så vi förstår vikten av att hålla ordning på statsfinanserna. Det är A och O för att man långsiktigt ska kunna leverera en trygg välfärd till medborgarna. Därför tänker vi hålla i sunda statsfinanser. Det är ingen budgetekonomisk teknisk fråga, utan det är faktiskt en värderingsmässigt viktig fråga för mig. Om man har ordning på finanserna kan man leverera en stabil välfärd. Där kommer vi inte att ge oss.

När det gäller allierade och resultat är det som vi har pratat om exempelvis att satsa mer på sysselsättningen och att de sociala villkoren bör vara kopplade till den, utifrån de förutsättningar som jag har beskrivit. Migrationsfrågan är en fråga där vi vet att några länder absolut inte vill ha ett gemensamt regelverk, men många länder ser betydelsen av att vi hittar ett gemensamt regelverk för flyktingfrågorna. Klimat- och miljöfrågan är en annan viktig fråga. Vi ska se till att implementera Parisavtalet så snabbt som möjligt. EU gör sin del och är med och styr framåt så att det implementeras så snabbt som möjligt. Och vi ska öka säkerheten för att kunna förebygga terroristhot.

Detta var några sådana frågor.

Den sociala pelaren har jag pratat om. När det gäller EU-debatten i riksdagen delar jag uppfattningen att EU-debatten i samhället behöver bli mycket bredare och mer tillgänglig, för det är det enda sättet att skapa tillit. Vad gäller de ekonomiska frågorna om Spanien och andra länder är min poäng att helheten är viktig. Europeiska unionen i sin helhet är viktig. Alla länder mår bra om alla länder går bra, skulle man kunna sammanfatta det. Sedan finns det regler för vem som får vad och vid vilken tidpunkt, men det är en annan fråga.

Anf. 19 ORDFÖRANDE:

Det har i detta samråd rests ett antal frågor och diskuterats ett antal punkter. Regeringen har fått medskick från nämndens ledamöter i ett antal viktiga frågor. Men jag har inte uppfattat att det har funnits anledning att anmäla några nya avvikande meningar.

Vi tackar för informationen som nämnden har fått. Jag konstaterar att det finns stöd för den övergripande inriktning som redovisats.

Vi vill naturligtvis höra hur statschefernas intressanta och viktiga diskussioner har gått, och det kommer vi att få möjlighet att göra vid en återrapport här i riksdagen nästa vecka.

Med detta avslutar vi denna dagordningspunkt. Tack, statsministern!

Innehållsförteckning

2016/17:1
15 september

§ 1 Informellt möte mellan de 27 stats- och regeringscheferna	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S).....	1
Anf. 3 MARIE GRANLUND (S).....	3
Anf. 4 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	3
Anf. 5 JOHNNY SKALIN (SD).....	5
Anf. 6 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 7 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S).....	8
Anf. 8 SOLVEIG ZANDER (C)	10
Anf. 9 JONAS SJÖSTEDT (V).....	12
Anf. 10 TINA ACKETOFT (L)	12
Anf. 11 DÉSIRÉE PETHRUS.....	14
Anf. 12 ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 13 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	15
Anf. 14 ORDFÖRANDEN.....	19
Anf. 15 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M).....	19
Anf. 16 JOHNNY SKALIN (SD).....	20
Anf. 17 ORDFÖRANDEN.....	21
Anf. 18 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	21
Anf. 19 ORDFÖRANDEN.....	22